

HET GERUNDIUM – HET GERUNDIVUM – HET OMGEZET GERUNDIUM

1. HET GERUNDIUM:

Het gerundium is een verbogen vorm van de infinitief praesens. Net zoals in het Nederlands kan deze infinitief als een substantief fungeren. (vb. de kunst 'van het spreken' – 'van het spreken' vervult hier de functie van een bijvoeglijke bepaling / een genitief)

Concreet wil dit dus zeggen dat de infinitief verbogen kan worden zoals een substantief, naargelang de functie in de zin, maar dat het niettemin een werkwoordsvorm blijft. Het gerundium kan dus, net zoals alle werkwoorden, aanvullingen hebben (Lijdend voorwerp, Meewerkend voorwerp, ...)

Een gerundium wordt daarom ook een verbaalsubstantief genoemd.

De vorming:

*Het gerundium wordt gevormd door:
de presensstam + (bindklinker 'e' in de 3de, 4de en 5de +) kenletters -nd- + uitgang*

Vb. Ama – nd – i
Mone – nd – i

Teg – e – nd – i
Audi – e – nd – i
Capi – e – nd – i

Welke vormen bestaan er en hoe vertaal ik ze?

Het gerundium wordt verbogen zoals de substantieven, dwz dat deze vorm ook in verschillende naamvallen bestaat.

Toch moeten er enkele opmerkingen worden gemaakt vooraf:

1. Een infinitief (en dus ook het gerundium) is per definitie onzijdig enkelvoud
2. Voor de nominatief wordt de gewone infinitief gebruikt
Vb. adiuware dulce est : helpen is aangenaam (adiuware is hier Onderwerp)
3. Voor de accusatief wordt de gewone infinitief gebruikt.
Vb. adiuware vult: hij wil helpen (adiuware is hier een LV)

Normaal gezien bestaan volgende vormen:

1. Accusatief: Dit komt enkel voor na het voorzetsel ad. Deze vorm drukt dan een doel uit en vertalen we met 'om te ...'
Vb. ad mone-nd-um : om te waarschuwen
2. Genitief: De basisvertaling van een gerundium in de genitief is 'van het / van te', maar vaak zal 'om te' beter klinken
Vb. ars leg-e-nd-i : de kunst van het lezen

3. Datief: Deze vorm is eerder zeldzaam en komt enkel voor als vaste aanvulling bij bepaalde werkwoorden, zoals 'studere' en 'operam dare' – 'moeite doen voor'. Ook hier zal 'om te' vaak het beste klinken:

Vb. Operam dat docendo : hij doet inspanning om te leren

4. Ablatief: De basisvertaling voor een gerundium in de ablatief is 'door te / door het' of naargelang het voorzetsel waar het op volgt.

Vb. id dicendo ... : door dat te zeggen ...

Conclusie:

- Het gerundium is een verbogen vorm van de infinitief
- Het gerundium komt voor in de accusatief na ad, de genitief, datief en ablatief
- De verbuiging volgt die van 'donum'

2. HET GERUNDIVUM:

Het gerundivum is een passieve werkwoordsvorm, die een verplichting uitdrukt. De vertaling van een gerundivum luidt dus : 'moet ... worden'

Meestal is het gerundivum een gezegde na een vorm van esse. De uitgang van het gerundivum zal dan ook congrueren met het onderwerp van esse. Het gerundivum kan dus alle uitgangen van 'bonus' krijgen!

Vb. **Haec agenda sunt:** Deze dingen moeten gedaan worden. Agenda staat hier in het onzijdig meervoud, omdat het congrueert met haec.

Net zoals bij alle passieve werkwoorden, kan er bij een gerundivum een handelend voorwerp uitgedrukt worden. Het handelend voorwerp zal echter niet gevormd worden door a(b) + ablatief, maar door een 'naakte' datief

Vb. **Haec mihi agenda sunt:** Deze dingen moeten door mij gedaan worden.

Het gerundivum kan ook onpersoonlijk gebruikt worden bij een vorm van est. Het gerundivum zal dan in het onzijdig enkelvoud staan en de vertaling zal in het Nederlands gevormd worden met 'er' of 'men'

Vb. **Nunc est bibendum:** nu moet er gedronken worden – men moet nu drinken

Als er bij een gerundivum een ontkenning staat (of 'vix', nauwelijks), dan wordt in de vertaling 'niet moeten ... worden' vervangen door 'niet / nauwelijks mogen ... worden'

Vb. **Tibi fugiendum non est :** Er mag niet gevluht worden door jou. (= Jij mag niet vluchten)

Vorming:

*De vorming van het gerundivum loopt volledig parallel met die van het gerundium:
presensstam + (bindklinker 'e' in de 3de, 4de en 5de +) kenletters -nd- + uitgang*

Vb. Ama – nd – us, -a, -um
Mone – nd – us, -a, -um
Teg – e – nd – us, -a, -um
Audi – e – nd – us, -a, -um
Capi – e – nd – us, -a, -um

Het grote verschil met het gerundium is dat het gerundivum in elke naamval, geslacht en getal kan voorkomen!

3. HET OMGEZET GERUNDIUM:

Hierboven werd al opgemerkt dat een gerundium aanvulling kan hebben. Wanneer een gerundium een lijdend voorwerp bij zich heeft, zullen er zich enkele 'omzettingen' gebeuren.

1. Het gerundium zal het geslacht en het getal van het lijdend voorwerp overnemen
2. Het lijdend voorwerp zal de naamval het gerundium overnemen

Vb. 1. Door de stad te verdedigen, hebben de burgers hun leven gered

→ door ... te verdedigen = gerundium in de ablatief = defendendo
→ de stad = lijdend voorwerp bij defendendo = urbem

→ defendendo urbem wordt in de omgezette constructie : defendenda urbe, want
- defendendo wordt vrouwelijk enkelvoud (< overgenomen van urbem) : defendenda
- urbem wordt ablatief (< overgenomen van defendendo) : urbe

Vb. 2. Ze zijn samengekomen om de stad te verdedigen

→ om te ... verdedigen = gerundium na 'ad' = defendendum
→ de stad = lijdend voorwerp bij defendendum = urbem

→ ad urbem defendendum wordt in de omgezette constructie : ad urbem defendendam
- defendendum wordt vrouwelijk enkelvoud (< overgenomen van urbem) : defendendam
- urbem blijft urbem (neemt accusatief enkelvoud over en blijft dus urbem)